

ne ofte bezonatan econ oni tradicie aprezadis, imagante ĉiam ian idealan lingvon, pli perfektan ol la etnolingvoj.

7.5. La Akademio

La unua Akademio de Volapük, prezidita de August Kerckhoffs ĝis 1891, strebis pri lingvoreformoj. La nova direktoro de la Akademio, la peterburga inĝeniero Waldemar Rosenberger, proponis plenan revizion de Volapük kaj ellaboron de nova lingvo. Li dissendis al akademianoj cirkulerojn kun proponoj de regula sistemo de aposteriora lingvo „Idiom Neutral” sur la principo kontraŭa al la strukturo de Volapük. Ĝia gramatiko estis pli simpla kaj la vortaro estis konstruita surbaze de eble plej internacia formo de lingvaj elementoj. La principo de unusilabeco de la radikoj estis forigita, ili povis komenciĝi kaj finiĝi per iu ajn litero. Sekve la vortaro de Volapük estis anstataŭigita per la nova, apoganta sin multe je la latina lingvo. Principe konservitaj restis nur la reguloj de senescepteco, fonetika ortografio, neŝangeblo de vortradikoj kaj gramatikaj elementoj, vortderivado per afiksoj. La reformoj daŭris ankoraŭ sub la nova direktoro A. Holmes (1898), aperis novaj proponoj, kiel „Lingua European” de Bonto van Bijlevelt, „Idiom Neutral reformed” de J. B. Pinth, „Idiom Neutral modifiket” de J. Meysmans, eĉ „Proyekt de Idiom Neutral reformed”, de Rosenberger mem. La proponoj restadis ĉiam en la stadio de projekto (kontrolata de la Akademio), mankis al ili libera praktika evoluo. La pli malfruaj projektoj klare tendencis al novlatinismo. Tio respeguliĝis en la akcepto de la latinido „Latino sine flexione”, kiam la gvidadon de la Akademio transprenis en 1909 Giuseppe Peano.

La tendencoj de la volapukista akademio do, lingvistike rigardate, procedis de apriorismo al aposteriorismo, de aŭtonomismo al naturalismo. La postvolapukaj projektoj diferenciĝas fakte nur en la ŝtupo de aposteriorismo. Do, male al la lingvoj aŭtonomaj, kiuj ja havas aposterioran bazon, sed uzas ĝin laŭ propraj reguloj, naturalismaj sistemoj strebas la plej eble grandan similecon al etnolingvoj, enhavante kaj aposteriorajn morfemojn, kaj regulojn de ilia kombinado transprenitajn de la etnaj fontlingvoj. Tre interesan lokon havas ĝuste Idiom Neutral, kies morfemoj estis pure aposterioraj, sed la reguloj de ilia funkciado aŭtonomaj. Oni reliefigas la lokon de Idiom Neutral en la evoluo de lingvoplanado: Volapük proponiĝis kiel sistemo finfarita, iuj postaj ŝanĝoj ne estis antaŭviditaj, ĝi estis konstruita surbaze de teorio kaj intuicio de la aŭtoro. Rosenberger nomis sian metodon „lingvoteknikismo” – unue estis serĉataj principoj de lingvofunkciado kaj poste estis kvazaŭ per inĝenieraj metodoj konstruita lingvo. Tio estas ekzemplo de aplikata lingvoscienco, okupiĝanta pri konstruado de planlingvoj. Similajn strebojn, kiuj ĝermis jam en la periodo de Kartezio, reprezentis Idiom Neutral en la periodo de socia funkciado de planlingvoj.

Bibliografio

- Bishop, Brian (1998): La ĉifaloj de Volapük, en: *Menade bal püki bal. Festschrift zum 50. Geburtstag von Reinhard Haupenthal*. Artur E. Iltis, Saarbrücken, 375-390
- Caraco, Jean Claude (1998): Auguste Kerckhoffs (1835–1903) kaj lia rolo en la Volapük-movado, en: *Menade bal püki bal. Festschrift zum 50. Geburtstag von Reinhard Haupenthal*. Artur E. Iltis, Saarbrücken, 391-404